

23 noyabr 2017-ci il

Bu gün aparılan düzgün və məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan nəinki regionda, ümumilikdə dünyada iqtisadi, sosial sistemdə, eyni zamanda, institusional sahədə ən çox inkişaf edən dövlətlərdəndir. Beynəlxalq təşkilatların hesablamalarına görə, ölkəmiz bazar münasibətlərinə keçəndə, burada adambaşına 3040 dollar ÜDM düşürdü, indi isə artıq Azərbaycanda adambaşına düşən ÜDM 5000 dollara yaxındır. Bu baxımdan demək olar ki, hazırda ölkəmiz bazar iqtisadiyyatına keçiddən qabaqki ən yüksək göstəricini üstələyib. Son 14 ildə ölkə iqtisadiyyatına 132 milyard dollar investisiya qoyulmuş, xarici ticarət dövriyyəsi 6,4 dəfə, qeyri-neft ixracı 4,5 dəfə artmışdır.

Hazırda ümumi daxili məhsulda özəl bölmənin payı 83, məşğulluqda isə 73,9 faizdir. Bu müddətdə 19,4 min sahibkarlıq subyektinə 1,2 milyard manat məbləğində güzəştli dövlət kreditləri verilmişdir. Bu kreditlər 113 min yeni iş yerinin açılmasına imkan yaratmışdır. 2003-2017-cü illərdə dövlət büdcəsinin gəlirləri 14,2 dəfə, vergi daxilolmaları 7,3 dəfə, dövlət büdcəsinin xərcləri 13,9 dəfə, əhalinin əmanətləri 24 dəfə, bank aktivləri isə 18 dəfə artmışdır. On dörd il ərzində ölkəmizdə 2708 məktəb, 500-dən çox səhiyyə müəssisəsi tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuş, əllər üçün 14 bərpa-müalicə mərkəzi istifadəyə verilmiş, təhsil və səhiyyə sahəsində bir sıra dövlət proqramları qəbul edilmişdir. Heydər Əliyev Fondunun "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" layihəsi çərçivəsində mühüm işlər görülmüş, fondun dəstəyi ilə 312 məktəb tikilmiş və ya əsaslı təmir edilmişdir. Ölkədə bütün çadır düşərgələri ləğv olunmuş, qaçqın və məcburi köçkünlər üçün 77 müasir qəsəbə salınmış, 140 min məcburi köçkün mənzillə təmin edilmişdir.

Görülən işlər, həyata keçirilən tədbirlər sayəsində 2017-ci ilin doqquz ayında bütün sahələrdə hərtərəfli və dinamik inkişaf təmin edilib, respublikamızın iqtisadiyyatının qısa, orta və uzunmüddətli inkişaf hədəflərinin müəyyənləşdirildiyi, milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələri sənədində bu sahəyə xüsusi diqqət yetirilib və çoxsaylı tədbirlər müəyyənləşdirilib. İqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun inkişafına zəmin yaratmaq üçün dövlət başçısı İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar və təsdiq etdiyi inkişaf proqramları əsasında kiçik və orta sahibkarlığın dəstəklənməsinə, bu fəaliyyətlə məşğul olanlara güzəştli kreditlərin ayrılmasına, kənd təsərrüfatına subsidiyaların yönəldilməsinə, ölkə ərazisində nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturunun yenidən qurulmasına milyardlarla manat həcmində vəsait xərclənmişdir. Məhz bunların nəticəsində cari ilin doqquz ayında qeyri-neft iqtisadiyyatı 2,5 faiz, qeyri-neft sektorunun sənaye hissəsinin 3,1 faiz, kənd təsərrüfatı 2,8 faiz, xarici ticarət dövriyyəsi 7 faiz artıb. Bu ilin doqquz ayında Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 4,5 milyard manat həcmində artaraq 42 milyard manata çatıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2017-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasındakı nitqində ölkəmizin başçısı bu dövrdə yeni iş yerlərinin yaradılması prosesinin uğurla getdiyini, doqquz ayda 226 min yeni iş yerinin yaradıldığını bildirdi. Ötən dövrdə ölkədə əsas infrastruktur, o cümlədən, yeni yolların çəkilişi, içməli su, qazlaşdırma, elektrik enerjisi ilə təminat, meylorasiya ilə bağlı layihələrin uğurla icra olunduğunu deyən dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, bu cür tədbirlərin həyata keçirilməsi regionların uğurlu inkişafına və ölkəmizin ümumi iqtisadi tərəqqisinə təkan verir.

İqtisadi inkişafımız hərbi qüdrətimizin artmasına mühüm töhfələr verir

Ekspertlər təklif edirlər ki, əgər təhlükəsizlik və insan inkişafı büdcəsinə keçiriksə, onda müdafiə xərclərini artırmağa zərurət var. Düzdür bu gün Azərbaycanın hərbi büd-

Azərbaycan iqtisadi inkişafının yeni modelini yaradıb

cəsi Ermənistanın dövlət büdcəsindən artıqdır. Amma bu, kifayət etməməlidir. Hərbiyə ayrılın vəsait bir qədər artırılmalıdır. Yəqin ki, hazırda Milli Məclisdə müzakirələri aparılan 2018-ci ilin dövlət büdcəsində bu istəklərə parlamentarilər tərəfindən nəzərə alınacaq. Çünki baş verən aprel döyüşləri və hazırda Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ətrafında aparılan intensiv danışıqlar hərbi xərclərimizi lazımı səviyyədə saxlamağı zəruri edir. Bu, faktıdır ki, güc baxımından Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Avropanın ən güclü, çevik ordularındandır. Hər cür müasir texniki avadanlıqlara və silah-sursata malik Azərbaycan Ordusu istənilən maneəni dəf etməyə qadirdir. Bunu aprel zəfərində təsdiq etdi. Azərbaycan Ordusu cəmi 40 dəqiqə ərzində 30 ildir ki, müdafiə qurğuları quran işğalçı Ermənistanın müdafiə istehkamlarını dağıtdı, əsgəri heyətini məhv etdi və 2 min hektar ərazini işğaldan azad etdi. Söz yox ki, müasir hərbi texnikaların istehsalı, ilk növbədə, Azərbaycanda həyata keçirilən düşünülmüş iqtisadi siyasət nəticəsində mümkün olmuşdur. Son illərdə nazirliyin tabeliyinə verilmiş müəssisələr əsasında ölkədə ilk dəfə hərbi sənaye qurulmuşdur. Qısa müddətdə artıq hərbi təyinatlı məhsulların beynəlxalq silah sərgilərində nümayiş etdirilməsinə, silahlı qüvvələrin bir çox güclü silah sistemləri və texnika ilə təchiz edilməsinə nail olunmuşdur. Azərbaycan hərbi sənayesinin istehsalı olan "İstiqal" snayper silahları hazırda dünyada bu tipli ən güclü silahlar sırasındadır. Ölkəmizin hərbi sənayesi, həmçinin, "Orbiter" və "Aerostar" tipli pilotsuz kəşfiyyat təyyarələrini, 14,5 millimetrlik pulemyotla təchiz edilmiş "Matador" və "Marauder" zirehli nəqliyyat vasitələrini, 12,7 millimetrlik pulemyotla və tank əleyhinə raket kompleksi ilə təchiz olunmuş xüsusi təyinatlılar üçün "Gürzə" və "Əqrəb" tipli patrul maşınlarını, 60, 80 və 120 millimetrlik minaatanları, əl və tank pulemyotlarını, bir neçə növdə tapançaları, naviqasiya və müşahidə cihazlarını, rabitə vasitələrini, müxtəlif çaplı patronları və digər döyüş sursatlarını istehsal edir. Bundan başqa, ölkəmizdə piyadaların "BTR" döyüş və kəşfiyyat-gözetçi "BRDM" maşınlarının modernləşdirilməsi həyata keçirilir. Beləliklə, ötən on ildə ölkənin hərbi qüdrətinin artırılmasına imkan verən strateji sahə - müdafiə sənayesi təşəkkül tapmışdır. Azərbaycanın müdafiə sənayesi hazırda 750 adda hərbi təyinatlı məhsul istehsal edir. Bu, bir daha sübut edir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini müharibə yolu ilə həll etmək üçün Azərbaycanın çox möhkəm hərbi potensialı vardır. Prezident İlham Əliyevin böyük uzaqgörənliklə, müasir dövrün çağırışlarına uyğun reallaşdırdığı, milli maraqlarımızın ən ali norma prinsiplərini özündə ehtiva edən inkişaf strategiyası Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsini, dövlətçilik mənafehlərinin qorunmasını, onun dinamik inkişafını, sosial-iqtisadi tərəqqisini sürətləndirməklə yanaşı, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasına və dünya birliyinə sürətli inteqrasiyasına böyük töhfələr verməkdir. Bu günlərdə dünyanın nüfuzlu maliyyə və iqtisadi institutlarından olan "Dünya Bank"ı tərəfindən hazırlanan "Doing Business 2018" hesabatında Azərbaycan 8 pillə irəliləyərək, 190 ölkə arasında 65-ci pillədən 57-ci yerə yüksəlib. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan davamlı iqtisadi islahatların məntiqi nəticəsi olaraq Azərbay-

can 8 pillə irəliləməklə yanaşı, həmçinin, Avropa və Mərkəzi Asiya regionu üzrə ən islahatçı 3 ölkədən biri kimi müəyyənənmiş. "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanının tətbiqi nəticəsində iqtisadiyyatımızın mühüm sahələrində müsbət tendensiyalar nümayiş edilməsi mühüm rol oynayıb. "Doing Business 2018" hesabatında Azərbaycanın mövqeyi 10 indikatoradan 6 indikator üzrə - elektrik enerjisinin əldə edilməsi (3 pillə), əmlakın qeydiyyatına alınması (1 pillə), kiçik investorların hüquqlarının qorunması (22 pillə irəliləyərək 10-cu yer), vergilərin ödənilməsi (5 pillə irəliləyərək 35-ci yer), müqavilələrin icrası (6 pillə irəliləyərək 38-ci yer) və müflisləşmənin həlli (39 pillə irəliləyərək 47-ci yer) öz əksini tapıb. Azərbaycanın ən böyük irəliləyici müflisləşmənin həll edilməsi və kiçik investorların hüquqlarının qorunması kateqoriyaları üzrə əldə edilib. Əvvəllər Azərbaycanda investisiyaların 80 faizi xarici investorların payına düşürdü və onun böyük hissəsi neft sektoruna qoyuldu. Qalan 20 faiz isə daxili investisiyanın payına düşürdü. İndi göstəricilər dəyişib. Ölkəmizə qoyulan investisiyaların 80 faizindən çoxunu daxili, 18 faizdən çoxunu xarici investisiyalar təşkil edir. Bu vəsaitin də xeyli hissəsi dövlət büdcəsi vasitəsilə bölüşür. Körpülərin və yolların çəkilməsi, infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsində özəl sektora sifarişlər verilir. Bununla da özəl sektorun inkişafına çox ciddi təkan verilir. Son on dörd ildə Azərbaycanda bütün sahələrdə böyük tərəqqi baş vermiş, respublikamız dünyanın ən sürətlə inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrilmişdir. Bu dövrdə elə bir sahə olmamışdır ki, orada islahatlar aparılmasın və inkişaf müşahidə edilməsin. 14 il ərzində Azərbaycanda ümumi daxili məhsul 3,4 dəfə, qeyri-neft sektoru isə 2,7 dəfə artmışdır. Ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 30 dəfə artaraq, 50 milyard dollara yaxınlaşmışdır. Həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində əhalinin rifah halı əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmış, gəlirləri 6,1 dəfə artmış, 1,2 milyon iş yeri açılmışdır. Bu dövrdə yoxsulluğun səviyyəsi 6 faizə, işsizliyin səviyyəsi isə 5,2 faizə qədər azalmışdır.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xalqları bir-birinə daha da yaxınlaşdıracaq

2007-ci ildə Tbilisidə imzalanan və bu il oktyabrın 30-da təntənəli şəkildə açılışı olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti Qədim İpək Yolunun polad magistrallar üzərində bərpasıdır. Açılış mərasimində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Birinci Xanım Mehriban Əliyeva, Türkiyə dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan və xanımı Əminə Ərdoğan, Qazaxıstanın Baş naziri Baktıyın Saqinta-

yev, Gürcüstan Baş naziri Georgi Kvirikaşvili, Özbəkistan Baş naziri Abdulla Aripov, həmçinin Tacikistan və Türkmənistan respublikalarından nümayəndə heyətləri mərasimdə iştirak ediblər. Birmənalı şəkildə, demək olar ki, layihənin həyata keçirilməsi Azərbaycan dövlətinin, Prezident İlham Əliyevin uğurudur. Çünki bu layihənin reallaşmasında dövlət başçısının nüfuzu, siyasi iradəsi və dərin zəkası mühüm rol oynadı.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev açılış mərasimində çıxış edərək yolun əhəmiyyəti barədə demişdir: "Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışı münasibətlə ürəkdən təbrik edirəm. Bugünkü təntənəli mərasimdə qardaş və dost ölkələrdən qonaqlar gəlmişlər. Bu yoldan istifadə edən bütün ölkələr arasındakı əməkdaşlıq dərinləşəcək. Bu yol sabitliyə və təhlükəsizliyə xidmət göstərəcək. Bu yolun istifadəsi zamanı, əminəm ki, turizmin inkişafı da geniş vüsət alacaq, turistlərin sayı artacaq. Təbii ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun uğurlu fəaliyyəti ölkələrimizin geosiyasi əhəmiyyətini artıracaq və bizim üçün əlavə imkanlar yaradacaq".

Dəmir yolu vasitəsi ilə Bakıdan Türkiyənin Qars şəhərinə 16-17 saata, İstanbul şəhərinə isə iki gün yarım çatmaq olacaq. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin tam gücü ilə işə düşməsindən sonra bu marşrutla 17 milyon tondan çox yük və 1 milyondan artıq sərnişinin daşınması nəzərdə tutulur. 2018-ci il yanvarın 1-dən sərnişin daşınmalarına start verilecək. Azərbaycanın ilk illərdə tranzitdən minimal gəliri 50 milyon dollar təşkil edəcək. Yüklərin daşınması artıq uğurla davam edir. Gələcəkdə isə Avropa və Asiya ölkələrinə məxsus yüklərin Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yoluna cəlb edilməsi hər iki istiqamətdə daşımaların həcmi artıracaqdır. Bu marşrut üzrə beynəlxalq layihənin həyata keçirilməsi region ölkələrinin tranzit potensialının artmasına, Avropaya inteqrasiyanın sürətlənməsinə, Avropa Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində əməkdaşlığın daha da inkişafına, habelə, ölkəmizin xarici-iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsinə xidmət edəcəkdir. Bu gün Cin, Qazaxıstan, Türkmənistan və digər ölkələrə yüklər, əsasən, dəniz nəqliyyatı vasitəsilə daşınır və bu da vaxt etibarlı ilə 40-45 gün təşkil edir. Çindən Avropaya Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu vasitəsilə yüklərin daşınması isə 12-15 gün təşkil edəcək və nəticədə dəniz daşımalarına nisbətən yüklərin mənzil başına çatdırılması müddəti 3 dəfə qısaldacaqdır. Sahibkarlığın inkişafında bu layihənin önəmi çox böyükdür. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yolun açılışında bununla bağlı demişdir: "Biznesin inkişafı, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun çox böyük əhəmiyyəti var". Bu baxımdan, demək olar ki, bu yolun iqtisadi əhəmiyyəti biznes strukturlarının inkişafına yardım etməklə yanaşı, xalqların bir-birinə daha da yaxınlaşmasına və əlaqələrinin möhkəmlənməsinə mühüm töhfələr verəcək.

Qismət İsmayilov, İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqə üçün.